

מסורת הש"ס

זאם אומרס כו'. דהא ודאי בחזקת בתולה כנסה דסמך אעדים וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנישואין: ו**ניחוש שמה תחסיו זינפה**. ו'אמתניתין פריך דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקריקין ליה לצא אס תחמיו זינפה אס לא ושמא אסורה היא לו בשלמא אהניך דלעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה לא מקשינן דאיכא למימר כשצא לבית דין ובזא עדים שזינפה קודם לכן אלז הכא קמני אין יכול לטעון ממוך כך לא יצא לז"ד: **כשקידש ובעל נאלתר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש נאלתר ובעל נאלתר. שלא פירש ממנה צין קידושין לבעילה דודאי לא תחמיו זינפה: **ואיכא דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי ורב שרביא אמתיני'. **זאם אומרס**. מדקמני ממני' אין להן טענת בתולים: **וניחוש שמה תחסיו זינפה**. ואמאי מני אין להן טענת בתולים: **מאן דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי אצרייתא: **כ"ש אמסני'**. דכיון דאצרייתא אע"ג דאמרז עדים לא נסתרה לראשון ושיני זה בחזקת בתולה כנסה ואפילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה לעולם לא תשמע כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה דשאני הכא שהרי כנסה ראשון כל שכן אמתניתין דלא הבטיחוהו עדים על כך איכא למתנייה לררבה ומאי דאהדר ליה רב אשי: **ומאן דסני לה**. דרבה ורב אשי אמתניתין: **אלא אצרייתא לא**. ממני להו דמצרייתא ודאי שפיר ש"מ זאת אומרת דרבה ועלה לא הוה לרב אשי להאדורי שאני הכא שהרי כנסה ראשון דמאי אמר אלא אעדים סמכי וכיון דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים שמעינן ודאי דזאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה: **מקומוס יפ**. שחלוקין צמנהגס ונפקא מינה דאיכא דלא נהיגי לייחד יכול לטעון: **דחסינא**. דמקומות מקומות יש: **למשמש**. לפשפש ולמשמש במעשיהן צאוהו הלילה שלא יקלקלו זה אחי' זה צמעשיהס צמרמית שלא יראה זה דס בתולים ויאצד ווו לא תציא מפיה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקוס שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דאילו צמקוס שנהגו לייחד מאי מימשוס צעי הרי אין שס טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אינימא ארישא**. אמנהג דמייתדין: **כל שנהג להסייחד מיבעי ליה**. דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אומנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא מושמש מיבעי ליה**. דהטוען טענת בתולים הוא הצעל והוא אינו נוהג מימשוס שצו [שאינו תלוי צצעל] אלא על אצי הכלה למשמשו שלא יאצד את בתוליה ומשמוש ככלה שלא תציא דס מן החוך תלוי צצעל והיכי מני כל צעל שלא נהג מימשוס אינו יכול

לטעון טענת בתולים כ"ש דאס לא נהג למשמש והס מימששו ארתו דיכול לטעון הכי איבעי ליה לממני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון דאס רבא. האני כל שלא נהג אמנהג דגליל קאי דתנא צצרייתא ובגליל לא היו עושין כן ועלה קאי כל שלא נהג כמנהג הוה בגליל אלא אלמנה צת כהן: **היו גובין לצפולה**. דהא ודאי בחזקת בתולה כנסה דסמך אעדים וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנישואין: ו**ניחוש שמה תחסיו זינפה**. ו'אמתניתין פריך דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקריקין ליה לצא אס תחמיו זינפה אס לא ושמא אסורה היא לו בשלמא אהניך דלעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה לא מקשינן דאיכא למימר כשצא לבית דין ובזא עדים שזינפה קודם לכן אלז הכא קמני אין יכול לטעון ממוך כך לא יצא לז"ד: **כשקידש ובעל נאלתר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש נאלתר ובעל נאלתר. שלא פירש ממנה צין קידושין לבעילה דודאי לא תחמיו זינפה: **ואיכא דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי ורב שרביא אמתיני'. **זאם אומרס**. מדקמני ממני' אין להן טענת בתולים: **וניחוש שמה תחסיו זינפה**. ואמאי מני אין להן טענת בתולים: **מאן דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי אצרייתא: **כ"ש אמסני'**. דכיון דאצרייתא אע"ג דאמרז עדים לא נסתרה לראשון

ושני זה בחזקת בתולה כנסה ואפילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה לעולם לא תשמע כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה דשאני הכא שהרי כנסה ראשון כל שכן אמתניתין דלא הבטיחוהו עדים על כך איכא למתנייה לררבה ומאי דאהדר ליה רב אשי: **ומאן דסני לה**. דרבה ורב אשי אמתניתין: **אלא אצרייתא לא**. ממני להו דמצרייתא ודאי שפיר ש"מ זאת אומרת דרבה ועלה לא הוה לרב אשי להאדורי שאני הכא שהרי כנסה ראשון דמאי אמר אלא אעדים סמכי וכיון דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים שמעינן ודאי דזאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה: **מקומוס יפ**. שחלוקין צמנהגס ונפקא מינה דאיכא דלא נהיגי לייחד יכול לטעון: **דחסינא**. דמקומות מקומות יש: **למשמש**. לפשפש ולמשמש במעשיהן צאוהו הלילה שלא יקלקלו זה אחי' זה צמעשיהס צמרמית שלא יראה זה דס בתולים ויאצד ווו לא תציא מפיה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקוס שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דאילו צמקוס שנהגו לייחד מאי מימשוס צעי הרי אין שס טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אינימא ארישא**. אמנהג דמייתדין: **כל שנהג להסייחד מיבעי ליה**. דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אומנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא מושמש מיבעי ליה**. דהטוען טענת בתולים הוא הצעל והוא אינו נוהג מימשוס שצו [שאינו תלוי צצעל] אלא על אצי הכלה למשמשו שלא יאצד את בתוליה ומשמוש ככלה שלא תציא דס מן החוך תלוי צצעל והיכי מני כל צעל שלא נהג מימשוס אינו יכול

לטעון טענת בתולים כ"ש דאס לא נהג למשמש והס מימששו ארתו דיכול לטעון הכי איבעי ליה לממני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון דאס רבא. האני כל שלא נהג אמנהג דגליל קאי דתנא צצרייתא ובגליל לא היו עושין כן ועלה קאי כל שלא נהג כמנהג הוה בגליל אלא אלמנה צת כהן: **היו גובין לצפולה**. דהא ודאי בחזקת בתולה כנסה דסמך אעדים וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנישואין: ו**ניחוש שמה תחסיו זינפה**. ו'אמתניתין פריך דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקריקין ליה לצא אס תחמיו זינפה אס לא ושמא אסורה היא לו בשלמא אהניך דלעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה לא מקשינן דאיכא למימר כשצא לבית דין ובזא עדים שזינפה קודם לכן אלז הכא קמני אין יכול לטעון ממוך כך לא יצא לז"ד: **כשקידש ובעל נאלתר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש נאלתר ובעל נאלתר. שלא פירש ממנה צין קידושין לבעילה דודאי לא תחמיו זינפה: **ואיכא דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי ורב שרביא אמתיני'. **זאם אומרס**. מדקמני ממני' אין להן טענת בתולים: **וניחוש שמה תחסיו זינפה**. ואמאי מני אין להן טענת בתולים: **מאן דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי אצרייתא: **כ"ש אמסני'**. דכיון דאצרייתא אע"ג דאמרז עדים לא נסתרה לראשון

אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה רב אשי אמר בעלמא לעולם אימא לך לית לה כלל ושאני הכא שהרי כנסה ראשון וניחוש שמא תחתיו זינפה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר ואיכא דמתני לה אמתניתין בתולה אלמנה גרושה חלוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין בתולה מן הנישואין היכי משכחת לה כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה רב אשי אמר לעולם אימא לך בעלמא לית לה כלל ושאני הכא שהרי נכנסה לחופה וליחוש שמא תחתיו זינפה אמר רב שרביא כגון שקידש ובעל לאלתר מאן דמתני לה אברייתא כל שכן אמתניתין ומאן דמתני לה אמתני' אבל אברייתא לא משום דמצי אמר לה אנא אעדים סמכי: **בתני'**⁽⁶⁾האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה: **גב'** מדקמני האוכל מכלל דאיכא דוכתא ביהודה נמי דלא אכיל אמר אביי ש"מ ביהודה נמי מקומות מקומות יש כדתניא א"ר יהודה⁷ ביהודה בראשונה היו מייחדין את החתן ואת הכלה שעשה אחת קודם כניסתן לחופה כדי שיהא לבו גם בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מעמידין להם שני שושבינין אחד לו ואחד לה כדי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו שושבינין ישנים בבית שחתן וכלה ישנים בה ובגליל לא היו עושין כן וכל שלא נהג כמנהג הזה אינו יכול לטעון טענת בתולים אהייא אילימא ארישא כל שנהג מיבעי ליה אלא אסיפא כל שלא מושמש מיבעי ליה אמר אביי לעולם ארישא ותני כל שנהג אמר ליה רבא והא כל שלא נהג קתני אלא אמר רבא הכי קאמר כל שלא נהג מנהג גליל בגליל אלא מנהג יהודה בגליל אינו יכול לטעון טענת בתולים רב אשי אמר לעולם⁸ אסיפא ותני כל שלא מושמש: **בתני'** אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת⁹ כהנים כתובתה מנה בית דין של כהנים היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים: **גב'** תנא ואלמנת כהנים כתובתה מאתים והאנן תנן אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת כהנים כתובתן מנה אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא תקינו לבתולה ארבע מאות זוז ולאלמנה מנה כיון

דמוזלי צהו הילכך מעיקרא לא רצו לשנותה משאר אלמנה וכיון דחזו דקא מוזלי צהו רצו אשיה לורך תקנו להס מאתן וכיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהון ולכך הוצרך לומר שמי תקנות הוו: נתייחד כמנהג שציהודה אינו יכול לטעון: **בתני'** אלמנס כהנים. וכ"ש כשנישאת לשראל: **גב'** **שמי תקנוס** הוו. לאלמנה צת כהן: **דמוזלי**

לטען ומיחין ורב אשי פ' כי שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פ' כיון שביהודה ממשמשין והוא לא משמשין אמרי' לכתחלה עשה כדי להעליל עליה עליו אבל בגליל שלא נהגו מצי טעין אע"פ שלא משמש. ושמואל דאמר נאמן להפסידה כתובתה בטענת פתח פתחו וליכא למיקם עלה דמלתא להתברר ע"י שושבינים. וכגון שהיתה בוגרת שכלו בתוליה או אם היתה ממשפחת דווקטי אבל בטענת דמים אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות יב.

אמר רבה **זאת אומרת**. נראה להכא גרסינן דבה דהא רבא קאמר לעיל דמקח טעות לגמרי משמע ואי גרסינן הכא רבא א"כ תיקשי ממתימין רישא לסיפא דהא זאת אומרת איכא למידק נמי ממתימין כדאמרין צסמוך אלא ודאי נראה להכא גרס רבה דרבא דאמר לעיל מקח טעות לגמרי משמע יפרש כמו רב אשי:

בנסה בחזקת בתולא ו**נמצאת** בעולא יש לה מנה.

והא דקמני שהרי כנסה ראשון פירש ריב"ס דהכי משמע ליה אין לשני טענת בתולין לחסרה מכמותה כלום שהרי כנסה ראשון וגרס להיות כמותה מנה ואינו יכול לחסרה כלום מאותה מנה דלא מהניא טענת בתולין אלא ממנה דבתולין: **שאני הכא** שהרי **בנסה ראשון**. ואלדעתא דצעולה נישאת יאע"ג דעדים מעידים שלא נבעלה אינו סומך על זה מאחר שהיו נישואין וסבר דלשצחה אומרים כן:

וניחוש שמא תחתיו זינפה. אין לומר דפרין אמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים לאוסרה עליו ניחוש צאשת כהן שמה תחמיו זינפה דליכא אלא חדא ספיקא ספק תחמיו ספק אין תחמיו דהא מני לשנויי דהא דאינו יכול לטעון היינו להפסידה מכתובתה דאיכא ספק ספיקא דאפי' אחר דלעיל נמי מפרש אינו יכול לטעון טענת בתולים הכי דקאמר למאי אי לאוסרה עליו ציהודה אמאי לא כו' אלא אכתובה פריך אמאי אינו מפסיד לה ונראה לר"י דלרב אשי פריך כיון דצעלמא אית ליה דאין לה כלום והכא יש לה לפי שנסקה ראשון א"כ יצא לידי איסור שזה האיש סבור כיון שזו יש לה אע"ג דצעלמא לית לה אס כן ממוקין אותה ודאי צעולה מצעל ראשון ואדעת כן רוצים לומר שנשאתו וצחנס אטרת לבית דין שודאי לא יאסרוה עליו ולכן היה לנו להפסיד כמותה שיצא לז"ד ולא יטעה לומר שמוותרת לו ואפי' צאשת ישראל יש לנו להפסידה גזירה שיראה כהן שזו לא תאצד כמותה ויסבור אף צשלו כן ולא יצא לז"ד אצל לרבה לא פריך מידי כיון דצעלמא נמי יש לה ליכא למיטעי:

בגון שקידש ובעל דאלתר. וכן גריך נמי להעמיד שהראשון אחר שקידש כנסה לאלתר ומת מיד ועדים מעידים שלא זינפה תחמיו דאס נבעלה תחת הראשון הרי נבעלה לפסול לה ואסורה לכהונה¹⁰:

שתי תקנות הוו. וליכא למימר דחדא תקנה האוי וממני' קודם תקנה וצרייתא לאחר תקנה שמיקני לאלמנה מאתים דהא חזינן השתא דלית להו מאתים וליכא למימר נמי דמעיקרא כי תקינו לצפולה ארבע מאות תקינו גם כן לאלמנה מאתים דאין סברא לתקן לאלמנה מאתים אס לא אחר שראו צורך

דמוזלי צהו הילכך מעיקרא לא רצו לשנותה משאר אלמנה וכיון דחזו דקא מוזלי צהו רצו אשיה לורך תקנו להס מאתן וכיון דחזו דפרשי מינייהו אהדרינהו למילתייהון ולכך הוצרך לומר שמי תקנות הוו:

כיון נתייחד כמנהג שציהודה אינו יכול לטעון: **בתני'** אלמנס כהנים. וכ"ש כשנישאת לשראל: **גב'** **שמי תקנוס** הוו. לאלמנה צת כהן: **דמוזלי**

לטען ומיחין ורב אשי פ' כי שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פ' כיון שביהודה ממשמשין והוא לא משמשין אמרי' לכתחלה עשה כדי להעליל עליה עליו אבל בגליל שלא נהגו מצי טעין אע"פ שלא משמש. ושמואל דאמר נאמן להפסידה כתובתה בטענת פתח פתחו וליכא למיקם עלה דמלתא להתברר ע"י שושבינים. וכגון שהיתה בוגרת שכלו בתוליה או אם היתה ממשפחת דווקטי אבל בטענת דמים אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

6) צ"ל והמורה פירש. ור"ל דרש"י ז"ל פירש.

עין משפט ור מוצה

עד א מיי פ"א מה'ל אישות הלכה ח סגנו עשין מה טו"ע אה"ע סימן סח סעיף א:
עה ב טו"ע ע סס ס"ב:

תוספות ר"ד (המשך)
בתוליה ולא הרגישה שלא עלו במטה כדרך חתן וכלה אלא עד אז היה מצרה בה ולא שותה לבה ולא ידעה ומ"ה פריך וליחוש שמא תחתיו זינפה דהניחא שלא להפסידה כתובתה אמרי' שמא בעלה בא עליה ולא תפסיד כתובה מספק אבל מספקא תאסר עליו כיון שעדים מעידים שלאחר כנסתה לא בא עליה והיא נמי לא טענה טענה וראית תאסר עליו מספק שמא תחתיו זינפה ולהכי איצטריך רב שרביא לומר שקידש ובעל לאלתר שיצאנו מזה הספק ויש כאן ספק שמא בעולה הייתה מקודם לכן והיו מקחו מקח טעות בזה הספק אנו תולין כי בעלה בא עליה ואין כאן מקח טעות (6) פ"י המורה וניחוש שמא תחתיו זינפה אמתניתין פריך דקתני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקריקין ליה לבזא ורבא אמר רב שרביא כשקידש ובעל לאתרא. פ"י שלא פירשה ממנו בין קידושין לבעילה דודאי לא ניהוש לזינפה: **בתני'** האוכל אצל חמיו ביהודה כנסה ושי"מ כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כמנהג מנה. ו"א אמר בעלמא לעולם אימא לך דלית לה מירי ושאני תציא מפה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקוס שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דאילו צמקוס שנהגו לייחד מאי מימשוס צעי הרי אין שס טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אינימא ארישא**. אמנהג דמייתדין: **כל שנהג להסייחד מיבעי ליה**. דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אומנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא מושמש מיבעי ליה**. דהטוען טענת בתולים הוא הצעל והוא אינו נוהג מימשוס שצו [שאינו תלוי צצעל] אלא על אצי הכלה למשמשו שלא יאצד את בתוליה ומשמוש ככלה שלא תציא דס מן החוך תלוי צצעל והיכי מני כל צעל שלא נהג מימשוס אינו יכול

תוספות ר"ד

אמר רבא זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. פ"י כיון שהעדים מבררים ומעידים שלא בא עליה כשכנסה ראשון א"כ בחזקת בתולה כנסה ושי"מ כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה. ו"א אמר בעלמא לעולם אימא לך דלית לה מירי ושאני תציא מפה שיש עליה טיפי דמיס. ובמקוס שנהגו למשמש לא נהגו לייחד דאילו צמקוס שנהגו לייחד מאי מימשוס צעי הרי אין שס טענת בתולים. אלמא ציהודה מקומות מקומות יש: **אינימא ארישא**. אמנהג דמייתדין: **כל שנהג להסייחד מיבעי ליה**. דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא**. אומנהג דמשמוש שושבינין: **כל שלא מושמש מיבעי ליה**. דהטוען טענת בתולים הוא הצעל והוא אינו נוהג מימשוס שצו [שאינו תלוי צצעל] אלא על אצי הכלה למשמשו שלא יאצד את בתוליה ומשמוש ככלה שלא תציא דס מן החוך תלוי צצעל והיכי מני כל צעל שלא נהג מימשוס אינו יכול לטעון טענת בתולים כ"ש דאס לא נהג למשמש והס מימששו ארתו דיכול לטעון הכי איבעי ליה לממני כל שלא מושמש אינו יכול לטעון דאס רבא. האני כל שלא נהג אמנהג דגליל קאי דתנא צצרייתא ובגליל לא היו עושין כן ועלה קאי כל שלא נהג כמנהג הוה בגליל אלא אלמנה צת כהן: **היו גובין לצפולה**. דהא ודאי בחזקת בתולה כנסה דסמך אעדים וקאמר אין יכול להפסידה מנה הראוי לאלמנה מן הנישואין: ו**ניחוש שמה תחסיו זינפה**. ו'אמתניתין פריך דקמני אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולא מוקריקין ליה לצא אס תחמיו זינפה אס לא ושמא אסורה היא לו בשלמא אהניך דלעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה לא מקשינן דאיכא למימר כשצא לבית דין ובזא עדים שזינפה קודם לכן אלז הכא קמני אין יכול לטעון ממוך כך לא יצא לז"ד: **כשקידש ובעל נאלתר** גרסינן ולא גרסינן כשקידש נאלתר ובעל נאלתר. שלא פירש ממנה צין קידושין לבעילה דודאי לא תחמיו זינפה: **ואיכא דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי ורב שרביא אמתיני'. **זאם אומרס**. מדקמני ממני' אין להן טענת בתולים: **וניחוש שמה תחסיו זינפה**. ואמאי מני אין להן טענת בתולים: **מאן דמסני לה**. להא דרבה ורב אשי אצרייתא: **כ"ש אמסני'**. דכיון דאצרייתא אע"ג דאמרז עדים לא נסתרה לראשון

שמא נבעלה לתנן דוקא להנשא לכהונה אבל לאוסרה על בעלה בייחוד בעלמא הא אמרי' לקמן דמדור ר"י דלא אסרה לה אפי' אם הוא כהן וה"נ אילו טענה האשה ואמרה שבעלי בא עלי קודם נשואין לא הוה מקשי' וליחוש שמא תחתיו זינפה דהיי נאמנת אלא התנא לא שנה טענת האשה אלמא לא נבעלה הכי ואפי"ה אומר' לו ב"ד שאינן יכול לטעון טענת בתולים שמא בא עליה קודם נשואין משעה ששינים נאורו לכנוס ואע"פ שהאשה אינה יודעת לטעון. י"ל שלמפרש היה מצרה בה והוציא

^[1] 6) צ"ל והמורה פירש